

VIER ADVENSTMEDITATIES

ds. Jos Douma

1 Hoe zal ik U ontvangen?

De weken voor Kerst hebben de kleur van Advent. Paars. Dat is de kerkelijke kleur. Maar daar gaat het me niet eens allereerst om. Advent heeft vooral de kleur van inkeer en stilte, van ootmoed en ernst. Voordat we uitbundig het Kerstfeest vieren (inclusief kleurige kerstballen en een heerlijk kerstdiner) is het goed om je in stilte te bezinnen op het komen van Christus.

Ik probeer daar zelf ook vorm aan te geven. Mag ik u uitnodigen om daarin mee te doen? Laten we ons samen en persoonlijk afvragen hoeveel ruimte er in ons leven is voor de Zoon van de levende God. Die ter wille van ons mensen en van ons behoud is neergedaald uit de hemel en vlees is geworden.

De eerste vier regels van Gezang 78 vers 1 uit het Gereformeerd Kerkboek vormen onze leidraad.

*Hoe zal ik U ontvangen,
hoe wilt Gij zijn ontmoet,
Gij 's werelds hoogst verlangen,
des stervlings zaligst goed?*

*

'Hoe zal ik U ontvangen?' Dat is een gebed gericht tot Christus. Gesproken in vertrouwelijke omgang met Gods Zoon. 'Christus, hoe zal ik U ontvangen?' Is dat eigenlijk wel echt mijn gebed? Want als je iemand wilt ontvangen, moet er wel ruimte zijn. Hoe gastvrij ben ik eigenlijk? Is er ruimte voor Christus? Wil ik Hem wel hartelijk ontvangen of wimpel ik Hem liever bij de voordeur af?

Nu klopt Jezus niet aan om als Gast bij je te komen. Ik ben geen herberg die tijdelijk onderdak bied. Mijn hart is geen logeerkamer. Christus wil blijvend ontvangen worden. Gewoon, omdat je Hem echt nodig hebt.

Met Kerst komen er misschien wel gasten bij je logeren. Familie of vrienden, kinderen en kleinkinderen. Je bent blij als ze komen en je ontvangt ze hartelijk met een innige omhelzing en drie zoenen. Waarschijnlijk ben je ook blij als ze weer vertrekken. Dan kun je je eigen gang weer een beetje gaan. Het leven gaat ten slotte door.

Maar het Leven kan alleen maar doorgaan als Christus in je woont. Niet logeert. Als je Christus ontvangt in je huis, dan verandert binnen alles. Elke kamer van je leven wordt door zijn aanwezigheid aangeraakt. Het licht van zijn aanwezigheid schijnt in je donker en neemt dat donker weg.

Wil ik dat? Vind ik dat wel echt nodig? Dat zijn Adventsvragen. Niet zo gemakkelijk misschien. Wel heilzaam. Om biddend te zoeken naar een antwoord.

*

Christus, hoe zal ik U ontvangen? Leer me die vraag van binnenuit te stellen. Open de deuren van mijn leven. Help me mijn donker onder ogen te durven zien. Geef dat ik U als Heiland binnenlaat in mijn huis. Bewaar me ervoor dat ik de voordeur weer dichtgooi. Of U na een paar dagen weer uitzwaai. Here Jezus Christus, Zoon van God, ontferm U over mij, arme zondaar. Amen.

2 Hoe wilt Gij zijn ontmoet?

Hebt u wel eens iemand ontmoet? En dan bedoel ik ook: echt ontmoet. Want er vinden ook talloze ontmoetingen plaats die de naam niet mogen hebben. Het zijn contacten. Je ziet elkaar. Je spreekt elkaar. Maar je blijft tegelijk vreemden voor elkaar. Wat jou het diepst beroert en bezielt, dat komt niet ter sprake. Gelukkig maar. Want als je je altijd helemaal zou moeten geven in elk contact, dan werd je doodmoe.

*

Maar als we in Adventstijd zingen: 'Hoe wilt Gij zijn ontmoet', dan gaat het wel over een heel andere ontmoeting. Een ontmoeting die we in zekere zin ook als mensen wel kennen. Je ziet elkaar. Je spreekt elkaar. Je gunt elkaar een blik in het hart. Dat is heel bijzonder. Je wordt er weer wat mens van. Want om altijd maar de schijn op te moeten houden. Dat werkt uiteindelijk funest.

Advent betekent: Christus komt naar ons toe. Hij wil ons ontmoeten. Dat is vast en zeker. Christus laat Zich in het hart kijken. En we zien dan die eindeloze liefde en ontferming. Die barmhartigheid en zelfverloochening die zo kenmerkend zijn voor de Zoon van de Vader. Christus geeft Zich helemaal. Hij wordt er mens van. Net zo zwak en breekbaar als ik.

Christus geeft Zich helemaal. Hij is uit op ontmoeting. Maar wat doe ik? Doe ik als de Farizeeërs? Jezus heeft hen talloze malen opgezocht. Maar tot een ontmoeting kwam het niet. En dat lag niet aan Christus. Doe ik als de rijke jongeling? Jezus kreeg hem zelfs lief. Zijn hart bloeide op een bijzonder manier open voor deze jonge man. Maar tot een ontmoeting kwam het niet. Bij Zacheüs gaat dat heel anders. Hij ziet Jezus. Jezus spreekt hem aan. Het komt tot een ontmoeting. Zacheüs verandert. Want uit een echte ontmoeting kom je nooit onveranderd te voorschijn. Zacheüs ontving Hem met blijdschap.

*

'Hoe wilt Gij zijn ontmoet?' Aan die vraag gaan andere vragen vooraf: 'Wil ik U ontmoeten? Staat mijn hart voor U open? Wil ik mij tot U bekeren?'

Christus komt naar je toe. Hij wil je ontmoeten. Bekeer je hart tot Hem. Dan zorgt Hij er wel voor dat het een echte ontmoeting wordt. Zo een waar je niet onveranderd uit te voorschijn komt.

*

Christus, geef dat ik die ontmoeting ervaren mag waar U op uit bent. Bekeer mijn zondig hart tot U. Leer me elke dag opnieuw om uw ontmoetend komen in mijn leven toe te laten. Door de kracht van uw eigen Geest. Amen.

3 Gij 's werelds hoogst verlangen

Waar verlang ik eigenlijk naar? De weken van Advent vormen een periode om bij die vraag stil te staan. Ik verlang naar waardering. Ik verlang naar veiligheid. Ik verlang naar het bevrijd zijn van zorgen. En natuurlijk: meer geld en dat soort dingen, dat is ook nooit weg. Maar ik weet heel goed dat ik daarin nooit geluk zal vinden.

Maar als ik die drie dingen nog eens op een rijtje zet: waardering, veiligheid en zorgeloosheid, dan ontdek ik dat dat toch eigenlijk heel egocentrische verlangens zijn. Het proeven van de woorden 'Gij 's werelds hoogst verlangen' leert me om van mijn ego af te zien en mijn ogen te richten op Christus die zegt: 'Ik ben je Water. Ik ben je Brood. Ik stil je honger en Ik les je dorst.'

Advent is: afleren om egocentrisch te leven, gericht op de vervulling van je eigen verlangens. En tegelijk is het: leren om Christocentrisch te leven. Christus wil in het centrum van mijn leven staan. Hij leidt mijn aandacht af van wat ik belangrijk vindt naar wat Hij belangrijk vindt. Hij wil me ontmoeten en leert me verlangen naar een radicaal veranderd leven. Door de Geest wordt Christus mijn hoogste verlangen.

*

Tegelijk leer ik ook in de wij-vorm te spreken. Want de wereld komt in beeld. Maar het staat er wel wat erg stellig. Is Christus werkelijk het hoogste verlangen van de wereld? Als ik om me heen kijk zie ik dat dat helemaal niet waar is. De wereld heeft wel andere dingen aan haar hoofd dan Christus.

En is het niet juist deze wereld die de Christus heeft uitgespuugd? 'Hij was in de wereld, en de wereld is door Hem geworden, en de wereld heeft Hem niet gekend. Hij kwam tot het zijne, en de zijnen hebben Hem niet aangenomen?' Hoezo, 's werelds hoogst verlangen? Er wordt verlangd naar vrede en naar heelheid in een wereld die zucht onder aanslagen en oorlogen. Maar er wordt, door de wereld, niet verlangd naar Christus.

*

En toch leer ik in Adventstijd dat alleen Christus onze vrede en onze heelheid is. Niet alleen voor mij. Niet alleen voor ons. Maar voor heel deze wereld. Deze wereld is 'de schepping die in al haar delen zucht en in barensnood is'. Deze wereld zucht van verwachting. Deze wereld is een adventswereld. En er zijn zoveel mensen, zo talloos veel die het (nog) niet weten.

Advent is een oefening in verwachting. En een oefening in het leren delen van die verwachting met hen die Christus nog niet kennen.

*

Here Jezus Christus, ontferm U over deze wereld. Open de ogen voor uw vrede en uw heelheid. Leer mij en alle mensen om ons verlangen helemaal op U te richten. Verlos deze schepping. Vervul haar verwachting. Amen.

4 Des stervlings zaligst goed

Kerst is een feest voor stervelingen. Vaak trekken we op het Kerstfeest onze mooie kleren aan. En dat is prima. Want het is ook feest. Maar ik moet niet vergeten dat er onder dat feestkleed een sterveling woont. De sterveling van Psalm 103: 'zijn dagen zijn als het gras, als een bloem des velds, zo bloeit hij'. De sterveling van de Romeinenbrief: 'ik echter ben vlees, verkocht onder de zonde.' Kerstfeest is een feest voor zondaars. Voor mensen die vanwege hun zonde stervelingen zijn geworden.

*

Christus werd ook sterveling. Eén van ons. 'Het Woord is vlees geworden.' Elke Advent raakt me dat weer dieper. Christus werd zo ongelooflijk mens. Wat een vernedering. De grote God werd een klein kind. De Eeuwige werd sterfelijk. De Sterke een zwakkeling. In de hemel omringd door engelen die Hem dienden, op aarde door mensen die geen raad met Hem wisten. In de hemel wonend in het licht, op aarde in de duisternis. In de hemel was het een en al heiligheid, op aarde heerste de zonde.

'Het Woord is vlees geworden.' Eén van ons. Ik kan er eigenlijk niet bij, dat Christus dat gedaan heeft. Dat Christus Zichzelf dat aangedaan heeft. Ik zal het pas begrijpen als ik dit begrijp: 'Ik ben niet gekomen om me te laten dienen, maar om te dienen en mijn leven te geven als een losprijs voor velen.' Wie wil dat nou? Wie doet dat nou? Christus dus.

*

En zó is Christus het zaligst goed. Ik weet het, dat klinkt nogal ouderwets: 'zaligst goed'. Wat eigentijdser zou ik het zo zeggen: Hij is mijn hoogste geluk. Hij is mijn kostbaarste schat. Hij is mijn ultiemste verrukking. Want het is zo buitengewoon ongelooflijk dat Christus een sterveling werd, Eén van ons, om ons terug te brengen bij de Ene: de levende God.

Christus is mijn Schat.
Christus is mijn Zaligmaker.
Christus is mijn Alles.
Christus is mijn Kerstfeest.

*

Gods Sterveling, Hij is mijn Licht dat schijnt in mijn Adventsdonker. Van donker paars naar hemels wit. Dat is de weg van Advent naar Kerst. En ik weet dat er een licht is dat nog helderder schijnt. Nog stralender en nog oogverblinderder. Het is het licht van de Paasmorgen. Als Gods gestorven Sterveling de dood overwint. En de zonde.

Kerst en Pasen vallen voor mij op één dag. De dag van de Zon der gerechtigheid. De dag van de blinkende Morgenster. En in opperste verrukking roep ik het uit (roept u mee):

Ik zal niet sterven,
ik zal leven!

*

Christus Jezus, mijn Morgenster, mijn Zon, mijn Licht, mijn Zaligst Goed, mijn Opperste Verrukking, mijn Verlosser en Zaligmaker, geprezen zij uw Naam. Amen.